

7

סדר נטילת נשמה

לכאורה, הגענו לאפשרות של "הזיה אשר תאכלו"¹⁷, שהיא היתר אכילת בשר כדי לקיים את הקשר בין האורגני ללא-אורגני. ולכן, היה אפשר לחשוב שזה הצד הנורמלי והניקיוני שבנטילת נשמת בעל-חיים, ומתוך-כך מתאפשרת גם הקרבתם על המזבח. לכאורה, נטילה נשמה לצורך הקרבת קרבנות אינה דבר מובן כמו אכילת בשר לשם קיום הגוף. האדם נמצא בגוף, ועליו לאכול כדי לקיים את הקשר שבין הנשמה לגוף, ולכן מותר לו להשתמש בבעל-חיים לשם כך - ומתוך שהותר לשם אכילה, הותר גם כדי להקריבו על המזבח. לכאורה, מאכילת החיות נמשכת "אכילת המזבח", אבל, בפרשת שחוטאי חוץ מהבדל שהחיפץ הוא הנכון: שימש בבעל-חיים שבו מתגלה פלא הפלאים של החיים, אינו דבר פשוט כלל וכלל! כאשר רבי יוחנן היה רואה נמלה היה מודיעו ואמר: "מה גדול מעשיך ד'!"¹⁸. הוא היה מכיר בגדולת ד' לא בפילים ובשאר היצורים הגדולים, אלא דווקא ביצורים היותר קטנים שגם להם יש חיוניות.¹⁹ חופש התנועה של הנמלה, כח שכלה, ההרגשה וההחלטה לברוח ימינה או

שמאלה מפני סכנה, הם התגלות של סוד החיים ממקור 'אלוהים חיים ומלך עולם' הימפליא לעשות. נכון שלפעמים מתחשבים באדם - כי תאור נפש לאכל בשר²⁰, אבל אין לשכוח שבאמת הפגישה עם ענין זה של נטילת נשמה מתחילה ביחס כלפי גבוה. הגישה האמיתית לטיפול בנטילת נשמה מתחילה ב"פעולה כללית".²¹

האיסור של שחוטאי חוץ מפני אור על כל ענין נטילת נשמה לשם אכילת בשר. אתה רוצה להשתמש בדם של בעל-חיים? חס ושלום! "כי הדם הוא הנפש"²², חיוניותם של בעל-חיים היא בדם, ואין שום היתר להשתמש בחיוניות האלהית הזאת. לכן כשאתה נוטל נשמתה של בהמה או חיה, עליך לזרוק את הדם שלה על המזבח - "זרוק הבחן את הדם על מזבח ד' פתח אהל מועד"²³.

יש לכוון את נטילת הנשמה אל מקור כל הגשמות. כשמקריבים ונוטלים נשמתו של יצור חי מתוך קישור אל מקור החיים, יש כאן התקשרות ושייכות חיונית, מציאות לחולק, אבל בשחוטאי חוץ מתעכבת הדריכה זו מגבוה. "איש איש מבית ישראל... אשר ישחט מחוץ למחנה, ואל פתח אהל מועד לא הביאו... דם וחשב לאיש ההוא דם שפך...²⁴ לכאורה, המילים "דם שפך" הן מיוחדות, אלא שיש כאן מין גערה נדיפה: זכור שאתה רוצה! טעות היא לחשוב שמתוך החולק

"מלמדים זכות" על הקרבנות, אדרבה מחוץ סדר נטילת נשמה שבמשכן יש גם ערך לסדר נטילת נשמה לצורכי הגוף. אבל שלא מתוך כך, זהו סתם רצח: "דם וחשב לאיש ההוא"²⁵ - "כשפך דם האדם שמחייב בנפשו"²⁶.

שפיכות-דמים היא אחת העבירות החמורות ביותר, ובמידה מסוימת היותר חמורה מכל השלוש. בסוגיא של מסיוות-נפש, הגמרא מבררת את מקור ההלכה של "יהרג ואל יעבור" על עבד-הזרה גילו-ערויות²⁷ ושפיכות-דמים²⁸. לגבי עבד-הזרה הדבר נלמד מהפסוק "בכל נפש"²⁹, לגבי גילוי-ערויות - מהפסוק של גערה מאורסה, אבל לגבי שפיכות-דמים אין פסוק, אין צורך בפסוקים: קרא למה לי?! סברא הוא³⁰. זו סברא פשוטה בעצם מציאות החיים, מושכל ראשון ביסוד היצירה של האדם הנברא בצלם. "מי יימר דדמא דדך טומק טפי? דילמא דמא דהוא גברא טומק טפי"³¹ - "מי יודע שיהא דמך חביב ונאה ליצורך יותר מדם הביתך"³². זו אקסיומה מעל לכל הפסוקים. מכאן התומרה המיוחדת של

"שפך דם האדם באדם דמו ישפך"³³. מבחינה זו של נטילת חיים מצדו חי, אין הבדל בין אדם לבהמה. בנטילת חיים אתה פוגע בחיוניות שממקור הימפליא לעשות, וישנה כאן כאילו קונקרציה, תחרות עם רבונות-של-עולם יוצרי החיים. אפילו כשמדובר ביצור קטן ביותר, אתה הורס את החיוניות האלוהית ושולל את נקודת ההתקשרות אל מקור החיים. לכן אם רבו זה לא געשה ממקור הקודש השמימי האלהי, ומתוך התורבות חיונית במקור החיים, הרי זו סתם גולגות ורצחנות. ולכן מוצאים אצל הנביא הרשע נדיפה נבואית ביחס לקדשים שאינם כהוגן מפני שהם שריפה ושפיכות-דמים בעלמא. "זבחי טקטי יזבחו"³⁴. הנביא

הרשע מתלוצץ ומלגלג: זבחיכם אינם אלא הבהוב אש בעלמא. נפגשים כאן בבירור יסודי לגבי הדברים: האם נמשכים הם מן הפנים אל החוץ או מן החוץ אל הפנים. זהו הענין של "אחורי מות שני בני הארץ"³⁵ אשר הקריבו "לפניו" אש זרה אשר לא צוה אתם³⁶. מן הנשמתיחות ומן הפנימיות יש המשך לכל החיים כולם: "כי עמן מקור חיים"³⁷.

מיתות וזבחי אסכרי נירא מ' 67-166

יד. מצוות כיסוי הדם והשחיטה

כיסוי דם החיה נהעוץ היא כמו מחאה אלהית.

לעומת ההיתר, התלוי ביסודו במצב הנפש המקולקלת של האדם.

כי יצר לב האדם רע מנעוריו³⁸. ונפשו זאת אומרת,

אכלה בשר, כי תאווה לאכל בשר³⁹, וגם אוכלת בשר

בכל אות נפשה, באין שום רעיון של התנגדות פנימית. מצד רגש הטוב

והצדק. אמרה תורה: כסה הדם, הסתר בושתך ורפיון מוסריותך.

אף על פי שלא הגיע האדם עדיין לדרגתו הראויה לו, לתת למוסר

ושגב כוח מהלכים בחיים המעשיים בפועל, ולא בא עדנה עד גבול

החסידות של ההערה השכלית הזאת. להשכיל ולחוש יפה,

שאין ליטול חייה של כל נפש חיה ומרגשת, מפני צרכו ותאוותו. אמנם

הפעולות האלהיות, המצוות, תעשינה דרכך, לעשות את ההכנה המוסרית,

שתוכל לצאת אל הפועל בבא עתה.

על כן השחיטה עצמה צריכה להתקדש בתכונה מיוחדת

דוקא, כאשר צויתך⁴⁰, במיעוט צערו של החי, למען

השריש על ידי זה בלבו של אדם, כי הוא גוש לא להיות לו עסק

עם דבר של הפקר שאין בו אלא תנועה אבטומטית, כי אם עם בריה

חיה ומרגשת, שצריך להתחשב עם חושיה, ואפילו עם רגשי לבה.

עם רגש חיי המשפחה שלה וחמלתה על צאצאיה, באיסור אותן ואת

בנו מחוסר זמן, ושילוח הקן.

זה החשבון בעצמו, כשהוא יונק מהקדושה האלהית של

כאשר צויתך, יביא את פריז להערת השכל הכללית, לזמן הנועד לה.

גם זה הוא בפלס ומאוני משפט, נפלא מאד, כי הבהמה שעל

כל פנים היא מתפרנסת מיד בעליה, אין האדם עדיין ראוי אפילו

להתחיל בה כח של הכרת צל של בושח, בשחטו אותה, תחת אשר

יפרנסנה וידאג לצרכיה, ואלו היה הכיסוי נהוג גם בבהמה, כבר

היתה ההתעוררות של הגירוי המוסרי יותר מן המדה הראויה המכוונה

במשקל אלהי, לפי ערכם של מספר הפיקות שצריכה כל פעולה

לדפוק על דלת הלב האנושי הסגור עד שיפתח. אני ישנה ולבי

ער, קול דודי דופק, פתחי לי אחותי רעיתי, יונתי

תמתי⁴¹.

זאת משוערת היא יפה בדעתו של אל דעות, יוצר רוח האדם

בקרבנו. די לנו באיסור דם החמור, המעורר על כל פנים

שאינן שפיקת דמים מדה מוסרית הוגנת לאדם.

אם היתה הבושה מתחלת להרשם בשחיטת הבהמות הביתיות

היתה פועלת פעולה נגדית, להתרגל לעבור על הרגש של המוסר

הפנימי, יותר ממה שהיתה יכולה לפעול על המניעה הגבוהה באחרית

הימים.

מלכות וציונות (השם איננו ידוע קיין 35)